

TUNTOSARVI

N:o 10 1981

TUNTOSARVI

Kuulonäkövammaisten lehti
ilmestyy 22 kertaa vuodessa

N:o 10

31. pnä toukokuuta 1981

7. vuosikerta

JULKAISIJA

Näkövammaisten Keskusliitto ry.
Varat tämän lehden kustannuksiin on
lahjoittanut Lions-piiri 107 N

VT PÄÄTOIMITTAJA

Kai Leinonen

TOIMITUKSEN OSOITE

Vähäheikkiläntie 50

20810 Turku 81

Puh. 921-355 310

SISÄLLYS

Ajankohtaista	1
Yhdistyneet kansakunnat	6
Voimaa ja vireyttä vitamiineista	8
Haastatteluja	10
Maaailman ihmeitä	14
Tietovisa	18
Urheilu-uutisia	19

AJANKOHTAISTA

Englannin prinsessa Anne synnytti 15.5.1981 Lontoossa tyttövauvan. Lääkärin mukaan äiti ja lapsi voivat hyvin. Prinsessa Annella ja kapteeni Mark Phillipsillä on ennestään kolmivuotias poika, Peter. Prinsessa Anne on 30-vuotias.

Suomalaisten turistibussi poltettiin Länsi-Saksassa 17.5. vastaisena yönä. Kuopiolainen nuoriso-orkesteri heräsi yöllä Hernen kaupungissa paloautojen ääneen. Nuoret näkivät toisen busseistaan palavan pysäköintipaikalla. Yksi tuhopolttajista on saatu kiinni ja poliisi tutkii asiaa. Linja-auton palo aiheutti puolen miljoonan vahingon.

Kiinan ja Vietnamin välillä on taas sattunut★välikohtauksia. Vietnamin armeijan sanomalehden mukaan kiinalaiset joukot ovat kahden viikon aikana tunkeutuneet Vietnamin puolelle. Kiina ilmoitti surmanneensa 150 vietnamilaista, koska nämä olivat hyökänneet Kiinan puolelle.

Suomessa on taas tapahtunut tuhopoltto. Haapaveden vanha kirkko, joka oli melkein 200 vuotta vanha, tuhoutui tulipalossa sunnuntaina 15. päivänä toukokuuta. Kirkon lähetyvillä on nähty kaksi miestä, joita epäillään kirkon polttajiksi. Poliisi tutkii asiaa.

12-vuotiaan nuoren pojan★riipeä toiminta pelasti neljän ihmisen hengen Parikkalassa. Talon 26-vuotias poika oli tullut yöllä kotiin ja alkanut tehdä itselleen ruokaa.

Hän oli kuitenkin unohtanut sähkölevyn päälle ja yöllä levy oli sytyttänyt verhot palamaan. Talon 12-vuotias poika oli herännyt tulipalon ääneen ja teki hälytyksen. Talon isäntä (54-vuotias) ja hänen poikansa (26-vuotias) kuolivat palossa, mutta talon neljä muuta ihmistä pelastuivat.

Paavi Johannes Paavali II:sta vastaan tehtiin murhayritys keskiviikkona 13. päivänä toukokuuta Roomassa Italiassa. Paaviin osui kolme luotia yksi vatsaan, toinen vasempaan käteen ja kolmas luoti oikeaan käteen. Paavin tila oli★kriittinen, mutta nyt paavi on parantumassa. Ihmiset eri puolilta maailmaa ovat lähettäneet suruvalittelunsa tapahtuneesta. Paavin murhaa yrittänyt turkkilainen Mehmet Ali Agca on ammattimurhaaja ja kansainvälisen terroristijärjestön palveluksessa. Agca surmasi vuonna 1979 turkkilai-

sen päätoimittajan ja sai vankeustuomion. Hän onnistui pakenemaan vankilasta ja asui Euroopan eri maissa.

Puolassa on rikollisuus lisääntynyt. Koskaan aikaisemmin rikollisuus ei ole ollut näin laajaa kuin nyt. Poliisit kertovat, että kirkkoja ryöstetään, ihmisiä murhataan, junia ja sairaaloita kivitetään. Yhden viikon aikana ilmoitettiin 26 murhaa, 32 raiskausta, 160 ryöstöä, 2700 varkautta ja murtoa. Puolan tilanne on sekava, koska siellä on vielä ammattiyhdistyslakkoja ja elintarvikkeista (ruokatavaroista) on pulaa.

Ranskan presidenttikilpa on ratkennut. Presidentiksi valittiin Francois Mitterrand. Hän on aikaisemmin yrittänyt presidentiksi vuonna 1974, mutta hävisi silloin. Hän on presidenttinä seitsemän vuotta. Mitterrand

on sanonut, että yrittää parantaa Ranskan taloudellista tilannetta.

Norjassa on tasa-arvo miesten kanssa lähentynyt. Naiset voivat osallistua sotilastehtäviin. Naiset eivät osallistu taisteluihin, vaan työskentelevät hallinnollisilla ja teknisillä aloilla. Naisille opetetaan asekäyttöä ja itsepuolustusta. Naiset tulevat puolustusvoimiin samoilla ehdoilla kuin miehetkin. Tarkoittaa, että naisilta vaaditaan samoja asioita. Suunnitelmiin kuuluu kouluttaa 6000 naista. Heistä kuuluisi 1900 maavoimiin, 660 merivoimiin, 1000 ilmavoimiin ja 2500 kodin turvajoukkoihin.

Irlannin tilanne on hyvin kriittinen. Kaksi nälkälakkoilijaa on jo kuollut ja lisäksi kaksi muuta vankia on niin heikossa kun-

nossa, että kuolevat lähipäivinä. Bobby Sands ja Francis Huges ovat jo kuolleet ja nyt Raymond McCreech ja Patric O'Hara ovat kuolemassa. Irlannissa on tapahtunut paljon mellakoita kahden kuukauden aikana. Poliiseja on loukkaantunut ja ihmiset pelkäävät. Englannin hallitus ei ole hyväksynyt IRA:n vaatimuksia. IRA:n kannattajat sanovat, että jatkuvasti heitä on nälkälakossa niin kauan kuin Englannin hallitus hyväksyy IRA:n vaatimukset.

YHDISTYNEET KANSAKUNNAT

Yhdistyneet kansakunnat (=YK, Englannin kielellä United Nations = UN) perustettiin vuonna 1945 ensimmäisen maailmansodan jälkeen perustetun Kansainliiton tilalle. YK:n tehtävänä on TURVATA MAAILMANRAUHA ja EDIS-

TÄÄ MAAPALLON KAIKKIEN KANSOJEN KEHITYSTÄ. Sen peruskirjassa on julkaistu ihmisoikeuksien lait. YK:n pääpaikka sijaitsee New Yorkissa, mutta eräät osastot toimivat Genevessä (Sveitsissä).

Nykyään YK:hon kuuluu 132 valtiota. Sen ulkopuolella (ei jäseniä) ovat harvat maat, Euroopassa Länsi- ja Itä-Saksa sekä Sveitsi, joka haluaa pysyä puolueettomana. Andorra, Liechtenstein, Monaco, San Marino ja Vatikaani eivät ole jäseniä. Aasiassa olevat Etelä- ja Pohjois-Korea sekä Etelä- ja Pohjois-Vietnam eivät ole jäseniä.

Kaikkien valtioiden edustajat muodostavat YLEISKOKOUKSEN. TURVALLISUUSNEUVOSTOON kuuluu viisi vakinaista maata ja kuusi vaihtuvaa jäsentä. YK:lla on myös paljon alajärjestöjä. Alajärjestöistä YHDISTYNEIDEN KANSAKUNTIEN KASVATUS-, TIEDE- JA SIVISTYS-

JÄRJESTÖ UNESCO pyrkii edistämään luku- ja kirjoitustaitoa sekä kansainvälistä kulttuuria ja yhteisymmärrystä. MAAILMAN TERVEYSJÄRJESTÖ WHO taistelee sairautta vastaan eri puolilla maailmaa ja YHDISTYNEIDEN KANSAKUNTIEN ELINTARVIKE- JA MAATALOUSJÄRJESTÖ FAO tutkii maailman ruokatilannetta ja antaa apuaan ruokaa tarvitseville maille. SUOMI osallistuu mahdollisuuksien mukaan toimintaan ja lähettää kehitysmaille asiantuntijajoukkoja.

VOIMAA JA VIREYTTÄ VITAMIINEISTA

A=kasvuvitamiini, sitä saa porkkanasta, maksasta, kaalista, munasta, maidosta, voista, hedelmistä.

A-vitamiini vaikuttaa silmiin parantavasti

ja estää vilustumisilta. Jos puuttuu A-vitamiinia, se vaikuttaa silmäsairauksiin, tulee limakalvojen tulehduksia ja saa helposti vilustumisia.

B=hermovitamiini, sitä saa viljasta, leivästä, lihasta, maidosta, herneistä ja pavuista.

B-vitamiini vaikuttaa ruoansulatukseen parantavasti ja hermot pysyvät hyvinä. Jos puuttuu B-vitamiinia, niin se vaikuttaa ruokahaluttomuuteen ja tulee ruoansulatushäiriöitä.

C=suojavitamiini, sitä saa hedelmistä, perunasta, kaalista, salaattista, maidosta.

C-vitamiini antaa vireyttä ja voimaa sekä suojaa tartuntataudeilta. Jos puuttuu C-vitamiinia niin tulee helposti keuhkokuumeitä ja yleiskunto heikkenee.

D=luustovitamiini, sitä saa auringosta, kalasta, munasta, sienistä, kalanmaksaöljystä, maidosta, voista.

D-vitamiini muodostaa hyvän luuston ja hyvät hampaat. Jos puuttuu D-vitamiinia, niin tulee riisitauteja ja hammastauteja.

HAASTATTELUJA

Kahden kuurosokean ajatuksia omasta elämästään.

Keitä olette ja voisitteko kertoa hieman itsestänne?

Olen Eero Rantatalo ja asun Hämeenlinnassa. Olen syntynyt Lapissa ja tulin kuurosokeaksi putoamisen johdosta. Olin sairaalahoitossa ja kuulen nyt vähän, mutta näköni heikkenee jatkuvasti.

Minä olen Kari Hyötylä ja asun myös Hämeenlinnassa. Aluksi, kun sokeuduin, en hyväksynyt vammaani. Mutta nyt, kun on tulkkipalvelu niin se helpottaa elämääni paljon.

Mitä työtä teet ja oletko tyytyväinen työhösi?

Eero: Teen korityötä ja olen tyytyväinen työhöni. Työtoverit ovat mukavia. Joskus ei mukavia. Työpaikassani on huono ilma ja likaista. Olen tyytyväinen palkkaani.

Kari: Teen myös korityötä niin kuin Eerokin. Minä pidän työnteosta. Työnantajani on auttanut tarvittaessa. Palkkaa saan tyydyttävästi.

Mitä harrastuksia sinulla on?

Eero: Harrastuksia ei ole paljon. Työn lopputtua menen ruokaostoksille. Matkustelen paljon ja tapaan kuuroja, kuulevia ja kuuro-

sokeita.

Kari: Harrastuksia on vähän. Tulkin käyttö on hankalaa. Tulkkia on vaikea saada iltaisin. Olen kiinnostunut urheilusta ja liikunnasta. Yhdistyksen asioissa olen aktiivisesti mukana. Olen kuurosokeiden johtokunnan jäsen. Olen kihloissa kuurosokean tytön kanssa. Hän opiskelee hierojaksi. Olen onnellinen nyt. Yhdessä voimme harrastaa monenlaista.

Mitä mahdollisuuksia sinulla on harrastaa Hämeenlinnassa?

Eero: Ei oikein mitään! Leireillä käyn ahkerasti. Siellä voin kävellä ja uida.

Kari: Todellisista ystävistä on pulaa. Hämeenlinnassa olisi hyvät mahdollisuudet harrastaa, mutta ei ole näkeviä ystäviä, joiden kanssa voisi harrastaa.

Miten tulkkipalvelu on sinun kohdallasi toiminut?

Eero: En ole tarvinnut tulkkia ja olen tullut toimeen. Kaksi vuotta sitten tarvitsin tulkkia viimeksi lääkärissä, mutta nyt olen ollut terve, joten en ole tarvinnut tulkkia.

Kari: Aina, kun olen tarvinnut olen saanut. Vapaa-ajalle on vaikea saada tulkkia.

Onko sinulla toivomuksia kuurosokeiden asioihin?

Eero: Matkustaminen on huonoa, koska rahaa kuluu. Mutta, kun en viihdy kotona, niin matkustelen. Toiseen ihmiseen on vaikea luottaa, kun ei näe ja kuule. Osa kuuroista on auttavaisia ja hyviä, toiset eivät välitä ollenkaan. Talvella liikkuminen on hankalaa, saattaja olisi hyvä asia. Toivoisin, että kuulevat ja kuurot huomaavat kuurosokeiden ongelmat esimerkiksi liikenteessä

ja liikkumisessa.

Kari: Vapaa-ajan ongelmat ovat suuret, vaikka kuurosokeille järjestetään paljon matkoja ja leirejä. Haluan itse kehittää kuurosokeiden asioita, jos on mahdollista. Olen 10 vuotta toiminut kuurosokeiden kanssa. Haluaisin kuurojen ja kuulevien auttavan enemmän rahallisesti ja henkisesti meitä kuurosokeita.

MAAILMAN IHMEITÄ

Kiinan muuri

Yli 2000 vuotta sitten kiinalaiset rakensivat suuren muurin, koska viholliset hyökkäsivät pohjoisesta. Muuri alkaa meren rannalta pienen Sanhaikvanin kaupungista ja jatkuu 2450 kilometriä pitkänä yli laaksojen ja kukkuloitten Kiinan läpi. Muuri on

noin 11 metriä korkea. Ennen vanhaan ei ollut koneita, joten ihmiset rakensivat muurin omin käsin. Monta miljoonaa ihmistä oli rakentamassa muuria. Kiinan muuri on yhtä pitkä kuin matka Suomesta (Helsingistä) Kreikkaan (Ateenaan).

Jättiläiset

Ihmisrodut ovat erilaiset. Toiset ihmisrodut ovat pitkiä ja toiset ovat pienikokoisia. Ihmisten koko vaihtelee eri maissa erilailta. On laskettu, että keskimäärin (noin) pisimmät ihmiset asuvat Pohjoismaissa. Pohjoismaalaiset ovat noin keskimäärin 175 cm pitkiä, sitten ovat englantilaiset noin 173,6 cm, seuraavaksi belgialaiset 169 cm, saksalaiset 168 cm, japanilaiset ovat keskimäärin noin 158 cm, busmannit (kääpiökansaa) ovat noin 143 cm pitkiä.

1950-luvulla eli sisaruspari, jotka olivat molemmat pitkiä. Sisaruspari, jonka nimi oli William ja Marsina van Droysen, veli oli 248 cm pitkä ja sisar oli 238 cm pitkä.

1950-luvulla eli myös Euroopan kookkain mies Jan van Albert. Seitsemän vanhana hän oli kaksi metriä pitkä ja 32-vuotiaana 269

cm pitkä. Hänen kengännumeronsa oli 63 cm, hatun ympärysmitta oli 72 cm ja hänen pukuunsa tarvittiin $8\frac{1}{2}$ metriä kangasta.

Suomen pisin mies oli nimeltään Cajanus. Hän oli 283 cm pitkä. Maailman kookkain mies oli persialainen Sia Khad. Hän oli 327 cm pitkä. Yhdeksän vanhana alkoi kasvuhäiriö. Hän oli niin painava, että ei voinut kävellä eikä istua. Pää oli myös iso ja painava ja pää nojasi rintaa vastaan.

Kääpiöt

Afrikassa asuu vielä kääpiökansaa. Afrikan kääpiöiden keskimääräinen pituus on noin 90 cm. Maailman pienin tavattu täysikasvuinen kääpiö on 38 cm pitkä. Pienin kirjoissa mainittu ihminen oli egyptiläinen kääpiönainen, jonka nimi oli Hilany Agybe. Hän oli 60-vuotiaana 38 cm mittainen. Espan-

jassa eli kääpiöaviopari. Mies oli 79 cm pitkä ja vaimo oli 76 cm pitkä.

TIETOVISA

1. Mikä järjestö on IRA?
2. Mikä on Norjan pääkaupunki?
3. Kumpi on pinta-alaltaan suurempi Ruotsi vai Suomi?
4. Paljonko Ruotsissa on asukkaita?
5. Kuinka monta ydinvoimalaa on Suomessa?
6. Mille valtiolle kuuluu Grönlanti?
7. Mikä on safari?
8. Mikä on alkovi?
9. Kuka on Suomen Kuurosokeat ry:n lasten kuntoutusohjaaja?
10. Kuinka vanha on Turun kaupunki?

Oikeat vastaukset sivulla 20.

URHEILU-UUTISIA

Turussa on kilpailtu polkupyörillä. Turun kuuluisat kortteliajot, jotka järjestettiin 24. kerran onnistuivat hyvin. Ilma oli kaunis ja aurinkoinen. Yleisen luokan voitti Patrick Wackström, toinen oli Tapio Mölsä ja kolmas Länsi-Saksan Hans-Peter Reimann.

Matka oli 42 kilometriä pitkä. Naisten sarjan voitti Asta Forssell, toinen oli Marina Rantanen ja kolmas Kirsti Pyykkönen. Naisten matka oli kuusi kilometriä.

Uusi naisten maailmanennätys kävelyssä on tapahtunut. Sen teki neuvostoliittolainen Ludmila Hrushtseva 5 kilometrin kävelyssä Kishinevassa Neuvostoliitossa. Uusi aika on 22.40,6. Neuvostoliiton nuori 17-vuotias tyttö teki Neuvostoliiton nuorten ennätyksen pituushypyssä. Tulos oli 650 cm.

Amerikkalainen 27-vuotias Ben Plucknett paransi kiekonheiton maailmanennätystä neljällä sentillä. Uusi maailmanennätys on 71.21

metriä.

Maastajuoksun Suomen mestari Martti Vainion kunto on hyvä. Hän voitti Mikkelissä juostun 10 km matkan. Martti Vainion aika oli 30.55. Toiseksi tuli Ari Paunonen ja kolmanneksi Seppo Liuttu. Naisten paras oli Aila Paunonen. Naiset juoksivat viisi kilometriä.

OIKEAT VASTAUKSET

1. Irlannin tasavaltalaisarmeija
2. Oslo
3. Ruotsi 450 000 neliökilometriä, Suomi
337 000 neliökilometriä
4. Noin 7,9 miljoonaa
5. Kolme
6. Tanskalle
7. Metsästys- tai tutkimusretki
8. Makuusyvennys, nukkumapaikka
9. Marja-Leena Saarinen
10. 750 vuotta